

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА АКАДЕМІЯ МУЗИКИ ім. М. ГЛІНКИ

Кафедра «Історія та теорія музики»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНО-ІСТОРИЧНИХ
ДИСЦИПЛІН**

Рівень вищої освіти	перший
Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
Спеціальність	025 «Музичне мистецтво»

«Музикознавство»

Дніпро, 2019

Відомості про викладача, який веде дисципліну:

Гонтова Лариса Валеріївна – старший викладач кафедри «Історія та теорія музики»

тел.: 0984679431

e-mail: dneprlara@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Методика викладання музично-історичних дисциплін» вивчається на протязі сьомого модуля і закінчується заліком. Програма вивчення навчальної дисципліни «Методика викладання музично-історичних дисциплін» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 «Культура і мистецтво».

Програмою навчальної дисципліни «Методика викладання музично-історичних дисциплін» передбачено вивчення основних положень із наступних питань:

- нового змісту предмету у сучасних умовах викладання музично-історичних дисциплін;
- традиційних та новітніх педагогічних прийомів, методів та технологій;
- принципів викладання основних тем програми «Історії музики».

Закріплення отриманих теоретичних знань відбувається на практичних групових заняттях та при виконанні самостійної роботи (підготовка до аудиторних занять, підготовка до контрольних заходів та опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях).

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр
			VI
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	
Аудиторні заняття, у т. ч:	90		90
лекції	-		-
лабораторні роботи	-		-
практичні заняття	46		46
Самостійна робота, у т. ч:	44		44
підготовка до аудиторних занять	10		10
підготовка до контрольних заходів	20		20
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	14		14
Форма підсумкового контролю	залік		VI

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є:

- надання здобувачу вищої освіти відомостей про сучасний стан викладання музично-історичних дисциплін;
- формування системи уявлень про педагогічні прийоми, методи та технології викладання музично-історичних дисциплін;
- формування навичок у певних педагогічних стилях викладання;

Завдання методики викладання музично-історичних дисциплін як навчальної дисципліни полягають у тому, щоб:

- сприяти вихованню музиканта-викладача з широким музично-культурним кругозором;
- надати навички аналізу сучасних педагогічних систем;
- ознайомити з основними методичними прийомами та технологіями;
- надати навички аналізу занять та самооцінки;
- перетворити теоретичні знання, одержані при вивченні дисципліни «Методика викладання музично-історичних дисциплін» на практичний процес виховання фахівця.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- головні особливості та проблеми сучасного педагогічного простору ;
- основні педагогічні прийоми, методи та технології ;
- ;
- робити аналіз занять;
- володіти різними педагогічними стилями викладанням;

уміти:

- вільно орієнтуватися у проблемах педагогічного простору; ;
- застосовувати традиційні та новітні методи та технології в різних педагогічних ситуаціях в залежності від специфіки дисципліни;
- аналізувати педагогічні пріоритети та концепції найбільш значних художніх особистостей сучасності;
- надавати порівняльний аналіз, проводити аналогії між різними засобами впливу на особистість;
- володіти певними методами викладання окремих тем курсу «Історія музики».

Пререквізити дисципліни – «Світова музична література», «Історія мистецтв», «Історія культури України», «Історія світової музичної культури», «Філософія», «Педагогіка та психологія».

Постреквізити дисципліни – «Еволюція художніх стилів», «Сучасна українська музика», «Теорія мистецтв», «Історія педагогіки».

Компетентності:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності педагогіки мистецтва.
- Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між усіма елементами педагогіки та психології.
- Здатність збирати, аналізувати та синтезувати інформацію стосовно сучасного педагогічного досвіду та застосовувати її в процесі теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

Програмні результати навчання:

1. Аналіз музичних твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
2. Володіння методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу.
3. Демонстрація володіння музично-аналітичними навичками для жанрово-стильової та художньо-образної атрибуції сучасного музичного твору в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

4. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Предмет, завдання та зміст курсу музичної літератури у сучасній системі навчання музично-історичним дисциплінам.

Музична література у середній ланці музичної освіти та її значення для формування музичної та загальної культури сучасного студента коледжу, його професійної та особистісного розвитку. Зв'язок музичної літератури з історією мистецтва, літературою, історією та предметами музичного циклу. Поєднання історичного та теоретичного підходів до структурування змісту. Сучасна програма курсу, розподіл часу, обсяг тем. Змістова ідея курсу – виявлення історичних закономірностей розвитку музичного мистецтва на підґрунті вивчення видатних творів. Завдання курсу: ознайомлення учнів з високими зразками музичного мистецтва, різноманіттям стилів та жанрів, біографіями композиторів та

ТЕМА 2. Форми та методи роботи на уроках музичної літератури у музичному коледжі

Загальні поняття про форми та методи педагогічної діяльності. Сучасна дидактика про форми та методи, їх екстраполяція на процес викладання музичної літератури. Традиційні та новітні методи навчання на уроках музичної літератури: пояснювально-репродуктивний, проблемно-пошуковий (евристичний) Особлива роль так званого «ситуаційного» навчання(О. Вербицький, А. Хуторської). Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, лекція. дискусія, лекція, праця з джерелами. Наочні методи: різні типи ілюстрацій, демонстрація відео та аудіо матеріалів, робота з нотним текстом, схеми музичної форми, драматургії, творчого шляху композитора. Практичні методи: усні, письмові, тренуючі, репродуктивні, дидактичні ігри).

Методи помилок, конструювання теорій, створення проектів. Група креативних методів навчання. Різні жанри сучасного уроку. Принципи вибору метода, їх залежність від навчальних зв'язків.

ТЕМА 3. *Форми навчання та організації навчального процесу.*

Групові та фронтальні форми навчання, роль роботи по парам або групами на уроках музичної літератури. Зовнішні та внутрішні форми навчання (за В. Андрєєвим). Вступне заняття, урок поглиблення знань, практичне заняття, урок систематизації та контролю знань, комбіновані уроки.

Функції вчителя та учня в різних формах навчання. Викладач-ментор та викладач-тьютор. Дискусійне питання щодо ведення конспекту. Праця з посібниками та можливості використання студентами додаткових джерел. Форми активізації слухової діяльності на уроках музичної літератури, формування слухацьких вмінь. Роль письмових робіт та вікторин, різноманітні форми їх організації. Інтонування тем з музичної літератури, гра їх на інструменті.

Педагогіка партнерства та авторитарна педагогіка. Альтернативні форми урочній системі: семінар, дискусійний клуб, екскурсії, захист творчих робіт, конкурси, читання, презентації тощо. Форми стимуляції самонавчання та саморозвитку студентів.

Дистаційна освіта та її можливості у викладанні музичної літератури, створення медіапродуктів для навчання.

ТЕМА 4. *Форми контрольних заходів з музичної літератури.*

Основні форми проведення контролю знань, навичок, та вмінь. Діагностування ключових компетентностей. Екзамен, залік, тестове опитування. Поточні контрольні заходи, їх розмаїття: тести, усне опитування, побудова питань, праця з новим матеріалом, слуховий аналіз, вікторина. Роль письмових творчих робіт у розвитку цілісного охопту твору та евристичного мислення. Гра тем та їх сольфеджування. Формулювання питань у екзаменаційних білетах, різновиди тестів. Врахування спеціальності студента. Допомога викладача у створенні різноманітних таблиць та схем, планів відповіді.

ТЕМА 5. Методичні принципи викладання життєвого та творчого шляху композитора.

Акцент на творчості композитора, вибіркові дані з його життєвого шляху. Характеристика основних періодів творчості, виявлення можливої еволюції творчості, обсяг жанрів, творчих принципів. Основні дані про історичну епоху. Бажаність залучення документів та матеріалів, сучасних монографій. Роль самостійної підготовки студента, педагогічна підтримка вчителя.

ТЕМА 6. Методичні принципи викладання музично-аналітичних тем.

Особлива складність музично-аналітичних тем, їх роль у курсі. Розглядання твору разом у декількох аспектах: змістовому, художньому, композиційному, мовному, жанрово-стильовому. Необхідність уведення термінів та понять, які ще невідомі студентам. Принципи аналізу твору: загальна характеристика, час та обставини створення, драматургічні принципи, функції частин, розділів, кінцевий результат, аналіз тематизму, його особливостей. Залучення активних слухових вражень, емоційно-почуттєвих відгуків студентів. Бажаність виконання педагогом твору, його фрагментів. Співвідношення словесного та звучущого матеріалу.

ТЕМА 7. Міжпредметні зв'язки та метапредметний рівень музичної літератури у музичному коледжі.

Різні рівні вибудови міжпредметних зв'язків. Особлива роль цих зв'язків у монографічних та оглядових темах. «перегукування» між західною, російською та українською. Музичною літературою необхідність наскрізного розглядання розвитку тем, жанрів, мовних засобів тощо. Формування за допомогою міжпредметних зв'язків певних підходів до розуміння твору, здатності сприйняти твір у цілому, його тематичний розвиток, драматургічні плани тощо.

ТЕМА 8. Методика викладання західної музичної літератури.

Стильові закономірності розвитку музики, стислість та водночас насиченість фактологією.

Складність та специфічність викладання музичної літератури докласичного періоду. Барокові форми та система жанрів. Жанровий закон сонатно-симфонічного циклу. Сонатна форма, її логіка та вимоги до змісту (бажано на прикладі сонат Й. Гайдна у порівнянні з сонатами Ф. Е.Баха або Д. Скарлатті). Подальше поглиблення знань про сонатний цикл в творчості Моцарта, Бетховена, Шуберта.

Новітні засоби виразності у композиторів-романтиків. Програмність, форма та драматургія як втілення суб'єктивного світу романтика. Поняття про різні етапи музичного романтизму. Символізм та імпресіонізм, їх вплив на оновлення музичного мистецтва. Необхідність акцентування уваги студентів на тонально-гармонічних новаціях.

ТЕМА 9. Методика викладання російської та української музики.

Національні коріння та різноманітний зв'язок з народним мистецтвом. Великий обсяг музичного матеріалу. Особлива роль оперного жанру. Становлення української професійної композиторської школи, особливості її становлення у зв'язку з історичними подіями, літературою та іншими видами мистецтва. Роль української та російської музики у світовій музичній культурі

ТЕМА 10. Методика викладання музики ХХ-ХХІ ст.

Порівняльні характеристики “сучасної” музики з музикою іншими періодами. Пояснення причин радикальних змін виразних засобів. Панорама стильових напрямків та жанрів, ефекти епатажу, експерименту та гри зі слухачем. Необхідність показу студентам найбільш яскравих та знакових творів, знайомств з творчим шляхом їх авторів. Поетапна підготовка до новітніх аналітичних засобів.

принципи викладання музично-аналітичних тем.	9		5		4						
Тема 7. Міжпредметні зв'язки та метапредметний рівень музичної літератури у музичному коледжі.	8		4		2						
Тема 8. Методичні особливості викладання західної музичної літератури.	9		5		4						
Тема 9. Методичні особливості викладання російської та української музики.	8		4		4						
Тема 10. Методичні особливості викладання музики XX- XXI ст.	6		4		2						
Разом –зм.модуль 2	48		24		22						
Усього годин	90		46		44						

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Вид роботи / Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до аудиторних занять	10
2	Підготовка до контрольних заходів	2
3	Проведення фрагментів заняття	7
4	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях:	7
	ВСЬОГО:	44

5. Методи контролю

До контрольних заходів відносяться: поточний та підсумковий контролю.

Поточний контроль. Студент, відповідно до даної робочої навчальної програми дисципліни, виконує певні види навчальної роботи, передбачені в кожному модулі, і захищає їх результати у встановлені терміни. Поточні контролю складаються протягом 7-15 тижня в I семестрі, 9-20 тижня в II семестрі.

Засобами поточного контролю з дисципліни «Методика викладання музично-історичних дисциплін» є письмові і усні відповіді на теоретичні запитання, слухові роботи (вікторини), семінари, захист доповідей.

Модульний контроль. Оцінювання якості засвоєння навчального матеріалу модулів здійснюється на 16 тижні в I модулі. До питань модульного контролю з дисципліни «Методика викладання музично-теоретичних дисциплін» відноситься здача матеріалу тем, що входять у той чи інший модуль.

Підсумковий контроль. Екзамен наприкінці VIII семестру. До питань підсумкового контролю з дисципліни «Методика викладання музично-теоретичних дисциплін» відноситься матеріал минулих семестрів.

Оцінювання виконання студентом навчальної роботи здійснюється в балах за 100-бальною системою з переведенням в національну систему оцінювання та систему ECTS.

ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна оцінка за кожний змістовий модуль **50 балів**.

Оцінка поточного контролю складається із:

- письмової роботи – максимальна кількість **15 балів**;
- усних підготовлених відповідей на запропоновані питання за темою – максимальна кількість **15 балів**;
- презентація самостійних створених фрагментів уроків – максимальна кількість **10 x 2=20 балів**;

Оцінювання письмової роботи:

13-15 – якщо відповіді у роботі студента повні, грамотні; студент вільно, впевнено володіє знанням дидактичного матеріалу;

10-12 - якщо відповіді у роботі студента демонструють володіння навчальним матеріалом, але відповіді потребують уточнень окремих положень, відсутня необхідна деталізація;

7-9 - якщо відповіді у роботі студента розкривають суть питання, але під час відповіді на питання припускається неточностей і помилок;

4-6 - якщо відповіді у роботі студента демонструють часткове володіння матеріалом, але він не може дати пояснень щодо наданих дидактичних методів та прийомів, у відповіді допущені грубі помилки;

1-3 - якщо робота студента демонструє повне неволодіння матеріалом, виконана з помітними помилками і оформлення виконано недбало;

0 - повна відсутність відповіді.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається за результатами оцінювання змістового модуля.

Порядок зарахування пропущених занять

Пропущені практичні заняття зараховуються шляхом їх самостійного опрацювання студентом (конспектування, підготовка реферату, підготовка до слухової роботи, тестових завдань, презентації тощо) із наступним їх захистом за розкладом консультацій викладача.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

базова:

1. Гуняшова Т. Взаимосвязь музыки с предметами естественного, гуманитарного и эстетического циклов // Музыка в школе, 2003, № 1.
2. Демченко-Анохина А. Оптимизация процесса обучения в курсе музлитературы // Среднее профессиональное образование, 2008. - №12. - С.43-47
3. Как преподавать музыкальную литературу. «Классика XXI». М: 2016. 172 с.
4. Коляденко П., Дондупов Д. Изучение импрессионизма на уроках музыкальной литературы в училище с помощью сенсорной интеграции /Вестник Кемеровского государственного университета культуры и искусств, № 08. – 2009.
5. Корчевна С. Музичний авангард в контексті педагогічної інноватики.
6. Крупник Е. Некоторые методологические проблемы воспитательного воздействия искусства на личность // Там же, с.29-46.
7. Кульневич С. Анализ современного урока: практич. пособие для учителей и классных руководителей, студентов пед. учеб. заведений, слушателей ИПК. /Издательская программа "Педагогика нового времени" -Ростов-н/Д: Изд-во "Учитель", 2002. - 224 с.
8. Ніколаї Г. Музично-педагогічна компаративістика: шляхи розвитку: Порівняльно-педагогічні студії № 1–2, 2010.
9. Поставная А. Методика преподавания музыкальной литературы: Днепропетровск, 2015.
10. Поплавська-Мельниченко Ю., Музично-педагогічні ідеї Л.Кияновської в світлі новітніх напрямків європейської музичної педагогіки. / Педагогічний дискурс, вип. 15, 2013
24. Шустова О. Впровадження інтегрованих підходів у процесі викладання музичної літератури в школах естетичного виховання»: "Topical Issues of Science and Education". Vol.5, July 2017